

Araştırma Makalesi

**Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Hazırlanan
Tezlerin Genel Eğilimleri**

*Tendencies of Theses Prepared for Students with Special Needs in The Field of Social Studies
Education*

Zeynep YAYLACI KILIÇ Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü zeynepyyilc@gmail.com https://orcid.org/0000-0002-4380-3079	Turhan ÇETİN Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi cerin.turhan@gmail.com https://orcid.org/0000-0002-2229-5255
--	---

Makale Geliş Tarihi	Makale Kabul Tarihi
08.05.2024	15.07.2024

Öz

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik çalışılan lisansüstü tezlerin genel eğilimlerini ortaya koymaktır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmada Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi üzerinde yer alan ve sosyal bilgiler eğitimi alanında çalışılan 26 yüksek lisans, 10 doktora olmak üzere toplam 36 tez incelemeye alınmıştır. Tamamı erişime açık olan 36 tez içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Yapılan içerik analizinin sonucunda sosyal bilgiler eğitimi alanında araştırmacıların tezlerinde en çok özel yetenek/üstün zekâlı öğrencilere sosyal bilgiler öğretimi ve sosyal bilgiler açısından kaynaştırma eğitimi üzerine çalıştıkları; en az ise görme yetersizliği ve öğrenme güçlüğü olan öğrencilere sosyal bilgiler öğretimi çalıştıkları görülmüştür. Özel gereksinimli öğrencilere yönelik hazırlanan tezlerin en çok çalışıldığı yılın 2022 olduğu bulgusuna ulaşılrken; 2020 yılı itibarıyla bu konuya olan eğilimin giderek arttığı sonucu elde edilmiştir. Sosyal bilgiler eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik hazırlanan tezlerin Gazi, Akdeniz ve İstanbul Üniversitelerinde ağırlıklı olarak çalışıldığı görülmektedir. Ayrıca söz konusu tezlerde en çok nitel yöntemin en az ise karma yöntemin kullanıldığı araştırmada elde edilen bir başka bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, özel eğitim, özel gereksinimli öğrenci, özel yetenek/üstün zekâ, kaynaştırma eğitimi

Abstract

The aim of this study is to reveal the general trends of graduate theses on students with special needs in the field of social studies education in Turkey. Case study, one of the qualitative research designs, was used in the study. In the study, a total of 35 theses, 25 master's theses and 10 doctoral theses, were examined in the field of social studies education on the National Thesis Center of Higher Education. The 35 theses, all of which were open to access, were analyzed by content analysis method. As a result of the content analysis, it was seen that researchers in the field of social studies education mostly studied social studies teaching to students with special abilities/giftedness and inclusion education in terms of social studies; and least studied social studies teaching to students with visual impairment and learning disabilities. While it was found that the year in which the theses prepared for students with special needs were studied the most was 2022, it was concluded that the tendency towards this subject gradually increased as of 2020. It is seen that theses prepared for students with special needs in the field of social studies education are predominantly studied at Gazi, Akdeniz and Istanbul Universities. In

Önerilen Atıf /Suggested Citation

Yaylacı Kılıç, Z. & Çetin, T., 2024, Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Hazırlanan Tezlerin Genel Eğilimleri, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 59(3), 1216-1230.

addition, it is another finding obtained in the research that qualitative method is used the most and mixed method is used the least in these theses.

Keywords: *Social studies education, special education, students with special needs, special ability/superior intelligence, inclusive education*

1.GİRİŞ

Eğitim dünyası içerisinde yer alan tüm bireyler birbirinden farklı gelişim özellikleri göstermektedir. Normal gelişim seyri izleyen bireylerin öğrenmelerine dahi etki eden bu özellikler özel gereksinimli bireylerde çok daha belirgin şekilde kendini ortaya koymaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2018)'ne göre çeşitli nedenlere bağlı olarak gelişim özellikleri ve eğitim ihtiyaçları açısından akranlarına göre farklılık gösteren bu bireyler bağımsız olarak yaşamlarını sürdürmeleri açısından özel desteğe ihtiyaç duyduklarından özel gereksinimli bireyler olarak nitelendirilmektedir.

Özel gereksinimli bireylerin sınıflandırılmasında en çok tercih edilen tıbbi sınıflamaya göre bu bireyler; zihinsel gelişimdeki farklılıklar (özel yetenek/üstün zekâlı, zihinsel yetersizlik), iletişim gelişimindeki farklılıklar (öğrenme güçlüğü, konuşma ve dil bozukluğu), duyu organlarındaki farklılıklar (görme yetersizliği, işitme yetersizliği), fiziksel farklılıklara (ortopedik yetersizlik) göre sınıflandırılmaktadırlar (Ataman, 2009, s.25). Bu sınıflandırma kapsamında bireylerin sahip olduğu farklılıklara göre eğitim ihtiyaçları ve öğretim ortamları belirlenmektedir. Demir ve Açar (2010)'a göre özel eğitime muhtaç bu bireylerin hangi öğretim ortamlarında eğitim almaları gerektiği yıllardır tartışılan konuların başında gelmektedir. Bu tartışma çerçevesinde günümüzde savunulan baskın görüş özel gereksinimli bu bireylerin en az kısıtlayıcı ortamlarda eğitim almalarını sağlayan kaynaştırma eğitimi ile normal sınıflarda akranları ile eğitime dâhil olmalarını savunan görüştür (Özgür, 2011, s.12).

MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2018)'ne göre kaynaştırma yoluyla eğitim, özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin akranları ile birlikte okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim kurumlarında öğrenmelerini sürdürmelerini sağlayan eğitim anlayışıdır. Bu eğitim anlayışının amaçlarına bakıldığında; özel gereksinimli bireylere toplumsal yaşam becerileri kazandırıp bağımsız yaşam becerileri kazandırarak çevreye uyum sağlamaları ve iyi vatandaşlar olarak yetişmeleri hususunda rol üstlendiği görülmektedir (İlk ve Açıkalın, 2018).

Sosyal bilgiler dersinin amaçlarını kaynaştırma uygulamasının amaçları ile kıyasladığımızda, öğrencileri her yönü ile hayata hazırlaması ve yaşadıkları çevreye faydalı iyi vatandaşlar yetiştirmeyi hedeflemesi yönüyle, birebir örtüştüğünü söyleyebiliriz (Demirezen ve Akhan, 2016). Ayrıca özel gereksinimli öğrencilerin bağımsız yaşam becerilerinden biri olan okuduğunu anlama becerisi ile (Sanır ve Özkubat, 2021), sosyal davranışlar ve düşünme becerileri sağlamasıyla bağımsız yaşamlarına olan katkısı; normal gelişim gösteren bireyler içinse farklılıklara saygı ve olumlu tutum geliştirmelerini sağlaması yönüyle sosyal bilgiler dersinin özel gereksinimli bireyler için oldukça önemli olduğu söylemek mümkündür (Sarılarhamamı ve Demirkaya, 2021). Dolayısıyla sosyal bilgiler eğitimi alanında bu bireylerin öğretimine ilişkin tezlerin eğilimlerini incelemek, buna ilişkin literatür boşluklarını görmek ve doldurmak hususunda önem taşımaktadır.

Özel gereksinimli öğrencilerin akademik becerilerini geliştirmekle birlikte toplum içerisinde bağımsız olarak yaşamlarını kolaylaştıracak temel akademik becerilerdendir

Bu kapsamda bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik olarak çalışılan tezlerin genel eğilimlerini ortaya koymaktır. Bu genel amaç çerçevesinde söz konusu lisansüstü tezlerin;

1. Konularına göre dağılımı,
2. Çalışıldığı yıllara göre dağılımı,
3. Üniversitelere göre dağılımı,
4. Yöntemlerine göre dağılımı,
5. Örneklem grubu ve büyüklüğüne göre dağılımı incelenmiştir.

2.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplama aracı ve elde edilen verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Sosyal bilgiler alanında özel gereksinimli bireylere ilişkin ortaya konulan lisansüstü tez çalışmaları çeşitli değişkenler açısından tasnif edilerek tezlerin eğilimlerine ilişkin durum ortaya konulmaya çalışıldığından nitel araştırma desenlerinden durum çalışması tercih edilmiştir. Creswell (2007)'e göre durum çalışması; bir durum ya da olay hakkındaki verilerin sistematik bir şekilde toplanarak duruma bağlı temaların ortaya konması ve derinlemesine incelenmesini içeren nitel bir araştırma yaklaşımıdır.

2.2. Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından araştırmanın amacına ve alt problemlerine göre hazırlanan doküman inceleme formu kullanılmıştır. Çalışmanın konusunu oluşturan tezler doküman inceleme formunda bulunan tez sınıflama kodu, yazarın adı soyadı, tez yılı, tez başlığı, yöntem, örneklem grubu, örneklem büyüklüğü ve veri analiz yöntemi başlıklarına göre tasnif edilmiştir.

Verilerin toplanmasında sırasıyla aşağıdaki adımlar izlenmiştir;

- Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ) tez tarama veri tabanında gelişmiş tarama seçeneği ile “sosyal bilgiler” ve “özel gereksinimli” anahtar kelimeleri kullanılarak tarama yapılmış ve 1 adet teze ulaşılmıştır.
- Sonucun yeterli olmadığı düşünüldüğünden tez adında “sosyal bilgiler” anahtar kelimesi geçen 2000 tez başlığı incelenmiş ve özel gereksinimli öğrencilere yönelik olarak hazırlandığı düşünülen 38 tez veri işleme formuna işlenmiştir.
- Tezlerin forma işlenmesinin ardından erişime açık olup olmadıklarına bakılmış olup tüm tezlerin erişime açık olduğu tespit edilmiştir.
- Elde edilen 38 tez ayrıntılı olarak incelenmiş ve 3 tezin araştırma konusu dışında kaldığı düşünüldüğünden araştırma dışında tutulmuştur.
- Kalan 35 tez için öncelikli olarak 9 başlık belirlenmiştir. Belirlenen başlıklar altında yer alan tezler uzman görüşleri doğrultusunda değerlendirilerek 2 başlık çıkarılmış ve nihayetinde 7 alt temada karar kılınmıştır.
- Temalandırma işleminin ardından elde edilen veriler amaçlara uygun olarak yorumlanmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Çalışma verilerinin analizinde, çalışmaya ilişkin verileri analiz edip kodlayarak belirlenen temalar çerçevesinde yorumlamaya dayanan içerik analizi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.242). Ayrıca çalışmanın veri setini oluşturan tezlerin sayısı yüzde belirtmek için yeterli olmadığından olduğundan verilerin analizi verilirken yüzde kullanılmamış olup veriler grafikler üzerinde frekans (f) verilerek gösterilmiştir.

2.1. Etik Kurul İzni

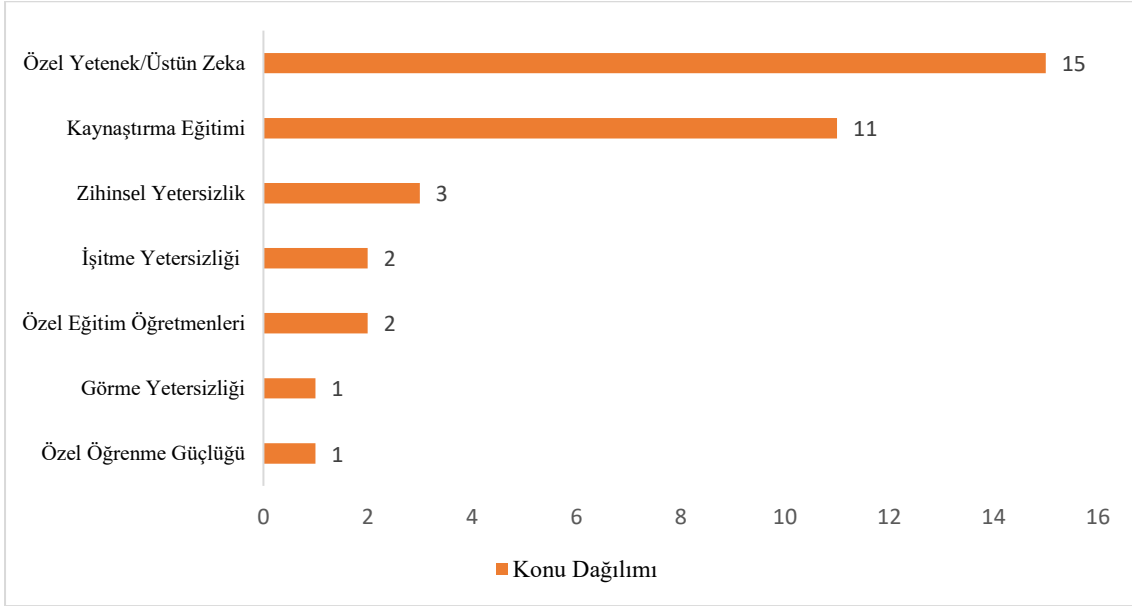
Bu araştırmanın kavramsal çerçevesinin yazılması, verilerinin toplanması ve analizi ile verilerinin yorumlanması süreçlerinin tamamında etik kurallara uygun hareket edilmiştir. “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gereken tüm yayın kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışma 3. Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi dışında herhangi bir yayın ortamına gönderilmemiştir. Araştırmada kamuya açık bir kaynak olan Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ) veri tabanında yer alan lisansüstü tezler taranarak doküman analizi tekniği kullanıldığından etik kurul izni gerekmemektedir.

3.BULGULAR

Araştırmanın alt problemlerine ilişkin elde edilen bulgular bu bölümde sırasıyla verilmiştir.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sosyal bilgiler eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik yapılan tezlerin konularına göre dağılımı nasıldır?” sorusuna ilişkin veriler Grafik 1’de gösterilmiştir.

Grafik 1. Lisansüstü Tezlerin Konulara Göre Dağılımı

Grafik 1’de sosyal bilgiler eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik hazırlanan tezler konularına göre 8 başlık altında tasnif edilmiştir. Bu incelemeye göre “Özel Yetenek/Üstün Zekâ (f.15)”, “Kaynaştırma Eğitimi (f.11)”, “Zihinsel Yetersizlik (f.3)”, “İşitme Yetersizliği (f.2)”, “Özel Eğitim Öğretmenleri (f.2)”, “Görme Yetersizliği (f.1)”, “Özel Öğrenme Güçlüğü (f.1)” konu başlıkları oluşturulmuştur.

Sosyal bilgiler eğitiminde özel yetenek/üstün zekâlı öğrencilere yönelik tezler incelendiğinde farklılaştırılmış öğretime yönelik başlıklar çoğunluklu olarak karşımıza çıkmaktadır (Uzun, 2022; Doğrukök, 2022; Korkut, 2017; Atalay, 2014). Bu durumun özel yetenek/üstün zekâlı öğrencilere sosyal bilgiler dersi aktarılırken programın öğrenci kapasitesi doğrultusunda hızlandırılıp zenginleştirilerek aktarılma ihtiyacından doğduğu düşünülebilir. Bu öğrenci grubunda çalışılan bir diğer konu beceri öğretimidir (Tosun, 2022; Bolat, 2022; Alan, 2021). Çalışılan becerilerin ise düşünme becerileri (yaratıcı düşünme ve tarihsel sorgulama, eleştirel düşünme, problem çözme) olduğu görülmektedir. Bilim sanat merkezlerinde özel yetenek/üstün zekâlı öğrencilere uygulanan sosyal bilgiler eğitimi araştırmacıların ilgisini çeken başka bir başlık olarak karşımıza çıkmaktadır (Bayram, 2022; Mertol, 2014). Bilim sanat merkezlerinde uygulanan sosyal bilgiler programına yönelik öğrenci ve öğretmen görüşleri ile farklı ülkelerde uygulan program kıyaslamalara bakılarak ortaya konulan eksiklikler bizlere bu öğrenci grubunda uygulama örneklerine ihtiyaç duyulduğunu ve bu öğrenci grubuna yönelik bir program arayışı olduğunu göstermektedir. Ayrıca özel yetenek/üstün zekâlı öğrencilerin sosyal bilgilere ilişkin tutumları (Uzun, 2006) ve üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde sosyal bilgilerin önemi (Çal, 2018) ve bu öğrenci grubuna yönelik sosyal bilgiler programı önerisi (Ateş, 2020)de çalışılan konular arasındadır.

Kaynaştırma eğitimi başlığı altında yer alan tezler incelendiğinde; çalışmaların büyük çoğunluğunu sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüş ve deneyimlerinin ortaya konduğu tezler olduğu görülmektedir (Tunç, 2023; Topbaş, 2023; Kutluay, 2023; Sarılarhamamı, 2020; Kartallıoğlu, 2021; Kanat, 2015; İlk, 2014). Kaynaştırma eğitimi kapsamında ele alınan bir diğer konu ise sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik yeterlikleridir (Yıldırım, 2019; Ateş, 2018; Duman, 2023; Fidan, 2022). Sosyal bilgiler eğitimi alanında kaynaştırma eğitimine yönelik tezlerin genel eğiliminin öğretmen görüş ve uygulamaları ile öğretmen yeterlikleri olması bizleri hala

kaynaştırma eğitiminde öğretmen görüşlerine göre eksik kalınan ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hususunda yetersiz kılan noktalar olduğu gerçeğine ulaştırmaktadır. Kaynaştırma eğitimi bağlamında sosyal bilgiler öğretimi konusunda öğretmenlere yön gösterecek çalışmaların sayısı artmadığı sürece bu konuda ortaya konulan tezlerin sayısının yığılarak artacağını söyleyebiliriz. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmenlerine yönelik kaynaştırma el kitabı da bu başlık altında çalışılan konular arasındadır (Kayacan, 2023).

Sosyal bilgiler eğitiminde zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere ilişkin çalışılan tezler incelendiğinde beceri öğretimi (Yaylacı, 2016; Çavuş, 2019) ve bu öğrenci grubuna yönelik hazırlanan ders programına ilişkin öğretmen görüşleri (Fırat, 2010) çalışıldığı görülmüştür. Bu öğrenci grubuna yönelik ortaya konulan tezlerde öğretmenlere yol gösterecek öğretim yöntemlerinin çalışılmış olması bu öğrencilerin öğretimleri açısından oldukça sevindiricidir.

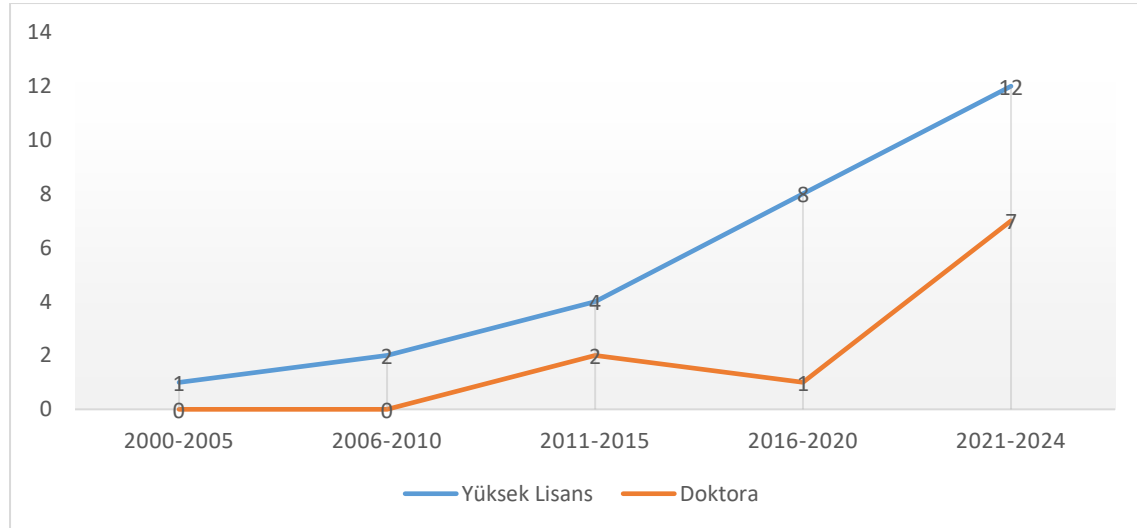
“İşitme yetersizliği” grubundaki çalışmaları incelendiğinde işitme engelliler okulunda okutulan sosyal bilgiler programına ilişkin öğretmen görüşlerinin (Aygür, 2021) ve işitme engelliler okulunda sosyal bilgiler dersinde farklı öğretim uygulamalarının (Ünlü, 2000) çalışıldığı görülmüştür.

“Özel Eğitim Öğretmenleri” başlığı altına alınan tez konularına bakıldığında özel eğitim öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretimine yönelik öz yeterlik inançları (İridağ, 2021) ve özel eğitim öğretmenlerinin sosyal bilgiler programına ilişkin görüşlerinin (Tekintangaç, 2015) çalışıldığı görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretiminde en az çalışılan gruplardan biri öğrenme güçlüğüne sahip bireyler olduğu görülmüştür. Karamuklu (20203) çalışmasında uyarlanmış sosyal bilgiler öğretiminin öğrenme güçlüğüne sahip öğrencilere etkinlerini çalışmıştır. En az çalışılan bir diğer grup ise görme yetersizliği olan öğrenci grubu olduğu görülmektedir. Coşkun (2020) bu öğrenci grubunda sosyal bilgilere yönelik kavram öğretimi çalışarak literatür boşluğunu doldurmak için güzel bir adım atmıştır.

3.2.İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“SB eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?” alt problemine ilişkin elde edilen veriler Grafik 2’de gösterilmiştir.

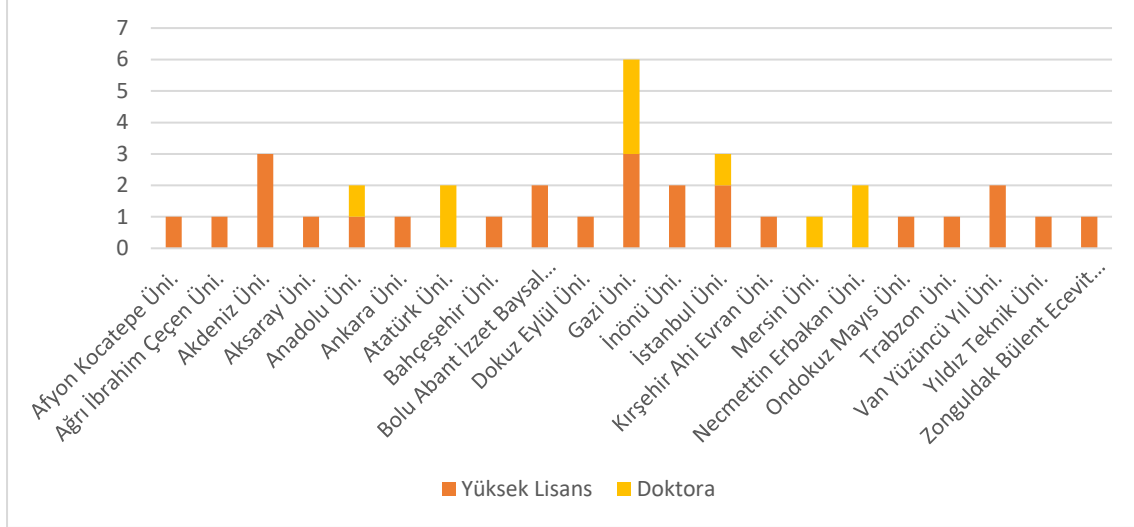
Grafik 2. Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımları

Tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde sosyal bilgiler eğitimi alanında özel gereksinimli öğrenciler ve bu öğrencilerin eğitimlerine yönelik ilk çalışmaya 2000 yılında rastlanmakla birlikte; tezlerin 2006 yılında artış göstermeye başladığı görülmektedir. 2005 yılında revize edilen sosyal bilgiler programında vurgulanan bireysel farklılıklar kavramının özel gereksinimli öğrencilerin eğitimi hususunda literatür boşluklarının fark edilmesini sağladığı söylenebilir. 2000-2024 yılları arasında

ortaya konulan yüksek lisans tezlerinin sayısının sürekli olarak yükselişte olduğu görülürken doktora tezlerinin 2020 yılından itibaren ciddi bir artış gösterdiği görülmektedir.

3.3.Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“SB eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?” alt problemine ilişkin elde edilen veriler Grafik 3’te gösterilmiştir.

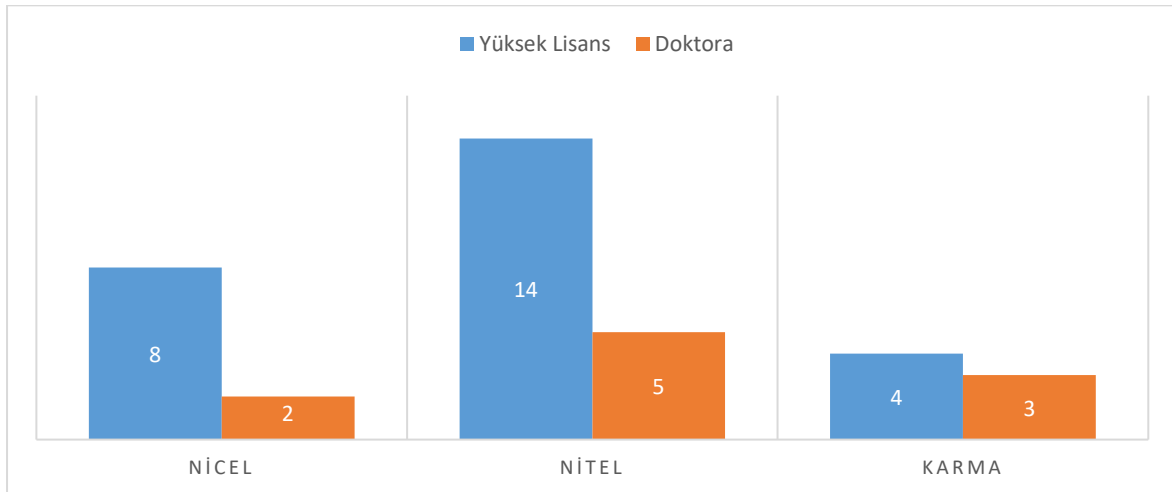
Grafik 3. Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımları

SB eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere ilişkin ortaya konulan tezlerin dağılımları incelendiğinde yüksek lisans tezlerinin (f.26) doktora tezlerine (f.10) göre oldukça fazla olduğu göze çarpmaktadır.

Tezlerin ortaya konulduğu üniversiteler bazında inceleme yapıldığında Gazi Üniversitesinin (f.6) ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Gazi Üniversitesini sırasıyla Akdeniz Üniversitesi (f.3), İstanbul Üniversitesi (f.3), Anadolu Üniversitesi (f.2), Atatürk Üniversitesi (f.2), İnönü Üniversitesi (f.2), Necmettin Erbakan Üniversitesi (f.2), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi (f.2) ve diğer üniversiteler takip etmektedir. Yine yüksek lisans düzeyinde en çok tezin Gazi Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesi; doktora düzeyinde ise Gazi Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesinden çıktığı görülmektedir.

3.4.Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

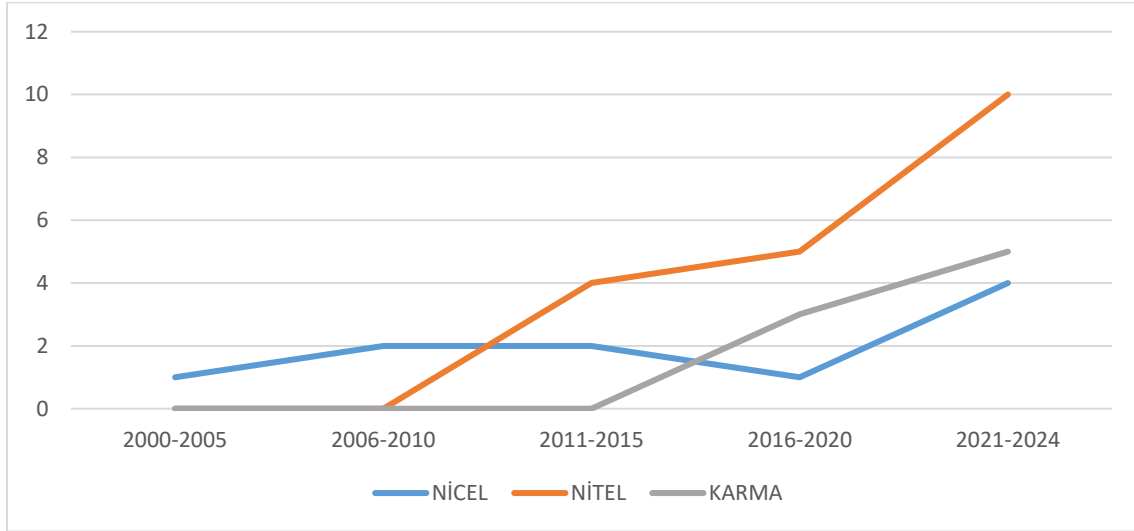
“SB eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik yapılan tezlerin yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?” alt problemine ilişkin elde edilen veriler Grafik 4’te gösterilmiştir.

Grafik 4. Lisansüstü Tezlerin Yöntemlerine Göre Dağılımları

Grafik 4'te incelendiğinde SB eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik çalışılan tezlerin yöntemlerine bakıldığında ilk sırada nitel yöntem (f.19), ardından nicel yöntem (f.10) ve son olarak karma yöntem (f.7) tercih edildiği görülmektedir. Doktora düzeyinde en çok nitel yöntemin en az nicel yöntemin kullanıldığı görülürken; yüksek lisans düzeyinde en çok nitel yöntem en az ise karma yöntem kullanılmıştır. Özel gereksinimli öğrencilere yönelik yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak özel yetenek/üstün zekalı öğrenci grubuna yönelik çalışmalar ile kaynaştırma eğitimi ile ilgili çalışmalar olması ve bu çalışmalarda sıklıkla öğretmen görüşmelerine yer verilmesine bağlı olarak tezlerde nitel yöntem sıkça tercih edilmiştir.

Öğretmen görüşleri doğrultusunda ortaya konulan tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerinin yıllara göre dağılımına ilişkin elde edilen veriler Grafik 5'te gösterilmiştir.

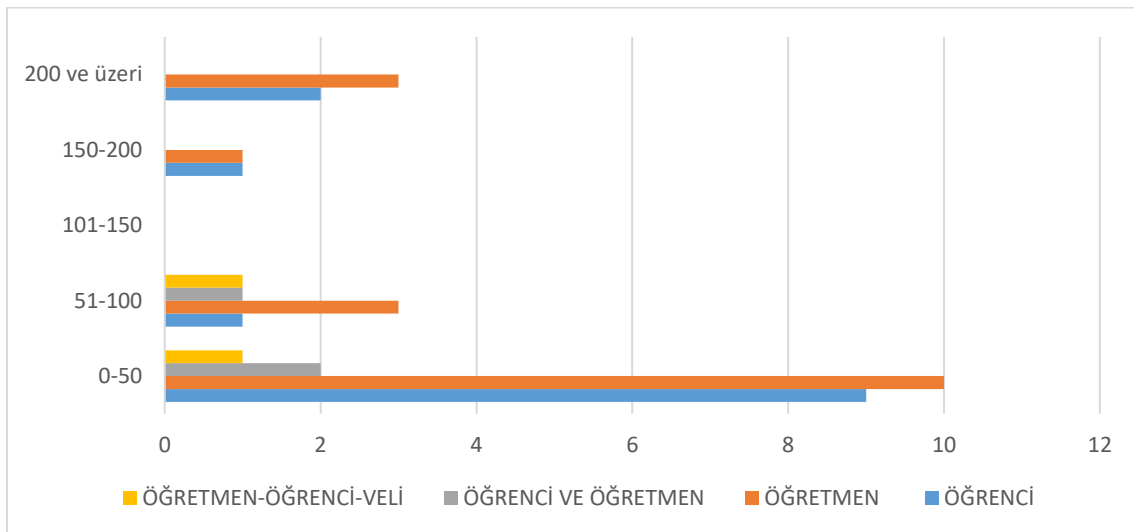

Grafik 5. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımları

SB eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik hazırlanan tezlerde kullanılan yöntemlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde nicel yöntemli tezlerin sayısında ciddi bir artış görülmezken; nitel ve karma yöntem araştırmalarında 2011 yılı itibarıyla göze çarpan bir artış görülmektedir.

3.5.Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“SB eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik yapılan tezlerin örneklem grubu ve büyüklüğüne göre dağılımı nasıldır?” alt problemine ilişkin elde edilen veriler Grafik 6’da gösterilmiştir.

Grafik 6. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Örneklem Grubu ve Büyüklüklerine Göre Dağılımları

Sosyal bilgiler eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik çalışılan tezlerin örneklem gruplarına göre dağılımları incelendiğinde araştırmacıların sırasıyla öğretmen, öğrenci, öğretmen ve öğrenci, öğretmen- öğrenci ve veli grupları ile çalıştıkları görülmektedir.

Grafiğe bakıldığında tezlerde en çok çalışılan grubun öğretmenler olduğu göze çarpmaktadır. Bu durumun ortaya konulan tezlerde genellikle öğretmen görüşü alınmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Örneklem büyüklüğüne göre dağılımları incelendiğinde ise araştırmacıların en çok 0-50 arasında bir değerde örneklem grubu oluşturdukları görülmektedir. Çalışmaların ağırlıklı olarak nitel tercih edilmesinden ötürü araştırmacıların az sayıda örneklem grubu oluşturdukları söylenebilir.

4.TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonuçlarına göre sosyal bilgiler eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik hazırlanan tezler incelendiğinde yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinin iki katından fazlasını oluşturduğu görülmektedir. Ancak son yıllarda her iki düzeyde yaşanan artış bizlere konuyla ilgili doktora tezlerinde de eğilimin artacağı ipucunu vermektedir.

Tezler konu dağılımlarına göre incelendiğinde en çok çalışılan konuların özel yetenek/üstün zekâlı öğrencilere sosyal bilgiler öğretimi ve kaynaştırma eğitimi olduğu görülmektedir. Avcı Akçalı ve Uztemur (2022) da çalışmasında sosyal bilgiler eğitimi alanında kaynaştırma eğitimi ile özel yetenek/üstün zekâlı öğrencilere yönelik yapılan çalışmaların fazlaca olduğunu belirtmiştir. Coşkun, Dündar ve Parlak (2014) da kaynaştırma eğitimi kavramının eski bir kavram olması nedeniyle özel eğitim alanında da ağırlıklı olarak çalışıldığını vurgulamışlardır. En az çalışılan öğrenci grubu ise görme yetersizliği ve öğrenme güçlüğünden etkilenen öğrenci grubu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmalar incelendiğinde yoğunluklu olarak bilişsel yetersizlikten etkilenen bireylere yönelik çalışmaların ortaya konduğu; davranışsal bozukluklara sahip öğrencilere (DEHB gibi) yönelik çalışmaların henüz yapılmadığı görülmüştür. Kaynaştırma çalışmalarında ağırlıklı olarak öğretmen görüş ve öneri ile yeterliklerinin çalışılması ise kaynaştırma eğitimindeki eksikliklerin ortaya konması ve iyileştirilmesi amacını taşıması açısından önemlidir. Duran, Ata ve Metin (2021) de çalışmalarında kaynaştırma eğitimi ile ilgili araştırmalarda yoğunluklu olarak öğretmen görüşüne başvurulduğunu desteklemektedir.

Tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde 2000-2024 yılları arasında ortaya konulan yüksek lisans tezlerinin sayısının sürekli olarak yükselişte olduğu görülürken doktora tezlerinin 2020 yılından itibaren ciddi bir artış gösterdiği görülmektedir. Avcı Akçalı, Uztemur (2022) ve Yıldız, Melekoğlu, Paftalı (2016) da çalışmalarında 2000’li yılların ortasından itibaren yapılandırmacı yaklaşımla birlikte öne çıkan öğrenci merkezli eğitim anlayışının özel gereksinimli öğrencilerle ilgili yapılan araştırmaların artmasına etki ettiğinin altını çizmişlerdir.

Tezlerin ortaya konulduğu üniversiteler bazında inceleme yapıldığında Gazi Üniversitesinin (f.6) ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Gazi Üniversitesini sırasıyla Akdeniz, İstanbul Üniversiteleri takip etmektedir. Yine yüksek lisans düzeyinde en çok tezin Gazi Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesi; doktora düzeyinde ise Gazi Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesinden çıktığı görülmektedir.

Sosyal bilgiler eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik çalışılan tezlerin yöntemlerine bakıldığında ilk sırada nitel yöntem, ardından nicel yöntem ve son olarak karma yöntem tercih edildiği görülmektedir. Doktora düzeyinde en çok nitel yöntemin en az nicel yöntemin kullanıldığı görülürken; yüksek lisans düzeyinde en çok nitel yöntem en az ise karma yöntem kullanılmıştır. Yıldız, Melekoğlu ve Paftalı (2016) da çalışmalarında özel eğitim alanında yapılan bilimsel araştırmaların çoğunda nitel araştırma desenlerinin kullanıldığını desteklemektedir.

SB eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik hazırlanan tezlerde kullanılan yöntemlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde son yıllarda nitel ve karma yöntem araştırmalarının arttığı görülmektedir.

Sosyal bilgiler eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik çalışılan tezlerin örneklem gruplarına göre dağılımları incelendiğinde tezlerde en çok çalışılan grubun öğretmenler olduğu göze

çarpmaktadır. Bu durumun ortaya konulan tezlerde genellikle öğretmen görüşü alınmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Örneklem büyüklüğüne göre dağılımları incelendiğinde ise araştırmacıların en çok 0-50 arasında bir değerde örneklem grubu oluşturdukları görülmektedir. Çalışmaların ağırlıklı olarak nitel tercih edilmesinden ötürü araştırmacıların az sayıda örneklem grubu oluşturdukları söylenebilir.

Öneriler;

Sosyal bilgiler eğitimi alanında özel gereksinimli öğrencilere yönelik olarak hazırlanan tezler incelendiğinde konuların belirli başlıklar altında yığılmaya başladığı görülmektedir. Kaynaştırma eğitimine devam eden öğrenci gruplarına bakıldığında zihinsel yetersizlik, öğrenme güçlüğü, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu gibi yetersizlik türlerinden etkilenmiş bireylerin sayısının giderek arttığı söylenebilir. Dolayısıyla araştırmacıların bu yetersizlik türlerinden etkilenmiş öğrencilere sosyal bilgiler öğretimine yönelik çalışmaları faydalı olabilir.

Kaynaştırma eğitimi içerisinde yer alan bu öğrencilerin öğretimine yönelik olarak uyarılma örnekleri, program önerileri gibi konular üzerinde durularak öğretmenler için yol gösterici çalışmalar ortaya konularak uygulama ayağına faydalı olunabilir.

Sosyal bilgiler ve kaynaştırma eğitiminin ortak amacı, bağımsız yaşama becerilerini geliştirmek olduğundan bu bireyler için yapılan çalışmalarda bağımsız yaşam becerilerinin (karar verme, problem çözme, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, iletişim, empati gibi) öğretimine yönelik çalışmalara ağırlık verilebilir.

KAYNAKLAR

- Alan, Ö. (2021). *Üstün zekalı ve yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersi motivasyonlarının ve empati düzeylerinin kişiler arası problem çözme becerisi ile ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Atalay, Z. (2014). *Farklılaştırılmış sosyal bilgiler öğretiminin üstün zekalı öğrencilerin akademik başarı, tutum, eleştirel düşünme ve yaratıcılıklarına etkisi*. (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ataman, A. (2009). Özel eğitim alanı. A. Ataman (Ed.), *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim* içinde (ss.13-87). İstanbul: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Atbaşı, Z., Karaca, M. A., & Karasu, N. (2019). Sosyal geçerliğin Türkiye’de özel eğitim tez çalışmalarına yansımaları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(4), 1589-1601.
- Ateş, H. (2020). *Sosyal bilgiler öğretiminde üstün yetenekli çocuklar için zenginleştirilmiş program önerisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ateş, R. C. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik öz yeterlik inançlarının incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Avcı Akçalı, A. ve Uztemur, E. (2022). Sosyal bilgiler eğitimi alanında özel gereksinimli bireylerle ilgili araştırmalar. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 1244-1261. <https://doi.org/10.51460/baebd.1216316>
- Aygür, R. Ş. (2021). *İşitme engelliler okulunda okutulan Sosyal Bilgiler dersine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Bayram, Z. (2022). *Özel yetenekli öğrencilere yönelik bilim ve sanat merkezlerinde uygulanan sosyal bilgiler eğitimi: Bir durum çalışması*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bolat, H. (2022). *Sosyal bilgiler öğretiminde üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin yaratıcı düşünme ve tarihsel sorgulama becerilerinin dijital öykü destekli kanıt temelli öğrenme yaklaşımıyla*

- geliştirilmesine yönelik bir eylem araştırması*. (Doktora Tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches*. USA: SAGE Publications.
- Çal, Ü. T. (2018). *Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde sosyal bilgiler eğitiminin yeri ve önemi (Öğretmen Görüşü)*. (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Çavuş, E. İ. (2019). *Özel eğitim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde harita okuryazarlığı becerisinin geliştirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çoşkun, İ., Dündar, Ş., & Parlak, C. (2014). Türkiye’de Özel Eğitim Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (2008-2013). *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 375-396. <https://doi.org/10.12984/eed.49993>
- Coşkun, M. K. (2020). *Görme engelli öğrencilere sosyal bilgiler öğretimine yönelik kavram öğretimi*. (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Demir, M. K. & Açar, S. (2010). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin düşünceleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 749-770. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>
- Demirezen, S. & Akhan, N. E. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 16, (USBES Özel Sayı II), 1206-1223. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>
- Doğrukök, B. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmenlerine uygulanan farklılaştırma eğitiminin öğretmenlerin ve özel yetenekli öğrencilerin becerileri üzerine etkilerinin incelenmesi*. (Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Duman, G. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ilişkin yeterlik algıları ve uygulamaları*. (Yüksek Lisans Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Duran, Ç., Ata, S., & Metin, E. N. (2021). Türkiye’de Kaynaştırma ile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Kriterlere Göre İncelenmesi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* (14), 213-226. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>
- Fırat, T. (2010). *Eğitilebilir zihin engelli öğrencilere yönelik hazırlanan ilköğretim sosyal bilgiler dersi programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Fidan, E. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlamasına yönelik öz-yeterliliklerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak.
- Güner Yıldız, N., Melekoğlu, M. A., & Tunç Paftalı, A. (2016). Türkiye’de Özel Eğitim Araştırmalarında Eğilimler. *İlköğretim Online*, 15(4). <https://doi.org/10.17051/io.2016.06677>
- İlk, G. (2014). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik görüşlerinin ve deneyimlerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İlk, G., & Açıkalın, M. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Ve Deneyimlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(219), 57-88. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>
- İridağ, A. (2021). *Özel eğitim öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretimine yönelik öz-yeterlilik inançları*. (Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kırşehir.

- Kanat, H. (2015). *Kaynaştırma öğrencisi olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin yaptıkları eğitim-öğretim faaliyetlerine ilişkin görüş ve önerileri*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karamuklu, E. S. (2023). *Kaynaştırma ortamında birlikte öğretim ile uygulanan uyarlanmış sosyal bilgiler öğretiminin özgül öğrenme güçlüğü tanımlı öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal özelliklerine etkililiğinin incelenmesi*. (Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kartallıoğlu, A. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Kayacan, A. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmenleri için kaynaştırma/bütünleştirme süreci el kitabı tasarımı*. (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Korkut, Ş. (2017). *Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde bütünleştirilmiş müfredat modeline göre farklılaştırılmış sosyal bilgiler öğretimi*. (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kutluay, G. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma sınıflarındaki deneyimleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Aksaray Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aksaray.
- MEB (2018). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=24736&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
adresinden erişilmiştir.
- Mertol, H. (2014). *Türkiye ve ABD'de üstün zekâlı çocuklara sosyal bilgiler dersi veren öğretmenlerin görüş ve uygulamaları: Hope Projesi ve BİLSEM örneği*. (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Özgür, İ. (2011). *İlköğretimde Kaynaştırma*. Ankara: Karahan.
- Sanır, H., & Özkubat, U. (2021, Temmuz). *Özel Gereksinimli Öğrencilere Uygulanan Okuduğunu Anlama Müdahaleleri: Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*. VIIIth International Research Congress, Aksaray.
- Sarılarhamamı, (2020). *Özel gereksinimli öğrencilerin eğitiminde sosyal bilgiler dersinin yeri ve önemi*. (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Sarılarhamamı, H., & Demirkaya, H. (2021). *Özel Gereksinimli Öğrencilerin Eğitiminde Sosyal Bilgiler Dersinin Yeri Ve Önemi*. *International Journal of Field Education*, 7(1), 131-143.
<https://doi.org/10.32570/ijofe.946326>
- Tekintangaç, Y. (2015). *Özel eğitim sınıfında çalışan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler öğretim programına ilişkin görüşleri (Ağrı ili örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ağrı.
- Topbaş, S. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileriyle yürüttükleri derslere yönelik deneyimlerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Trabzon Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Tosun, A. (2022). *Özel yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde mekânsal düşünme becerilerinin geliştirilmesi: Eğitim modülü*. (Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Tunç, M. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileri ile çalışırken alanda yaşadığı güçlükler*. (Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Uzun, A. (2022). *Özel yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde farklılaştırılmış öğretim etkinliklerine yönelik görüşleri*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Uzun, A. (2006). *Üstün veya özel yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ünlü, D. (2000). *Sosyal bilgiler öğretimi amacıyla Ahmet Yesevi İşitme Engelliler İlköğretim Okulu 4. sınıf öğrencileriyle yapılan farklı öğretim uygulamalarının karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Yaylacı, Z. (2016). *Sosyal bilgiler dersinde, zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere yön bulma becerisinin kazandırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, S. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri: Samsun ili örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.

Research Article

Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Hazırlanan Tezlerin Genel Eğilimleri

Tendencies of Theses Prepared for Students With Special Needs in The Field of Social Studies Education

Zeynep YAYLACI KILIÇ Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü zeynepyyilc@gmail.com https://orcid.org/0000-0002-4380-3079	Turhan ÇETİN Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi cerin.turhan@gmail.com https://orcid.org/0000-0002-2229-5255
--	---

Extensive Summary

1.Introduction

All individuals in the world of education show different developmental characteristics. These characteristics, which even affect the learning of individuals who follow a normal developmental course, manifest themselves much more clearly in individuals with special needs. According to the MoNE Special Education Services Regulation (2018), these individuals, who differ from their peers in terms of their developmental characteristics and educational needs due to various reasons, are characterized as individuals with special needs because they need special support in order to maintain their lives independently.

According to the most preferred medical classification of individuals with special needs, these individuals are classified according to differences in mental development (special ability / giftedness, intellectual disability), differences in communication development (learning disability, speech and language disorder), differences in sensory organs (visual impairment, hearing impairment), physical differences (orthopedic disability) (Ataman, 2009, p.25). Within the scope of this classification, educational needs and teaching environments are determined according to the differences that individuals have. According to Demir and Açar (2010), in which teaching environments these individuals in need of special education should receive education has been one of the most debated issues for years.

According to the MEB Special Education Services Regulation (2018), mainstreaming education is an educational approach that enables individuals in need of special education to continue their learning with their peers in pre-school, primary and secondary education institutions. When we look at the aims of this understanding of education; it is seen that it plays a role in helping individuals with special needs to adapt to the environment and grow up as good citizens by gaining social life skills and gaining independent life skills (İlk & Açıkalm, 2018).

When we compare the objectives of the social studies course with the objectives of the inclusion practice, we can say that they overlap in terms of preparing students for life in every aspect and aiming to raise good citizens who are beneficial to the environment they live in (Demirezen & Akhan, 2016). In addition, it is possible to say that the social studies course is very important for individuals with special needs in terms of its contribution to their independent living by providing social behaviors and thinking skills for individuals with special needs; for individuals with normal development, it is very important for individuals with special needs in terms of respect for differences and positive attitudes (Sarılarhamamı & Demirkaya, 2021). Therefore, it is important to examine the tendencies of theses

related to the teaching of these individuals in the field of social studies education in order to see and fill the gaps in the literature.

The aim of this study is to reveal the general trends of the theses on students with special needs in the field of social studies education. Within the framework of this general purpose, the distribution of these graduate theses according to their subjects, years, universities, methods, sample group and size was examined.

2. Method

In this study, case study, one of the qualitative research designs, was used. Since the postgraduate thesis studies on individuals with special needs in the field of social studies were classified in terms of various variables and the situation regarding the trends of the theses was tried to be revealed, case study, one of the qualitative research designs, was preferred. According to Creswell (2007), a case study is a qualitative research approach that involves systematic collection of data about a situation or event, revealing themes related to the situation and analyzing them in depth.

In the study, the document review form prepared by the researchers according to the purpose and sub-problems of the research was used as a data collection tool. The theses that constitute the subject of the study were classified according to the thesis classification code, author's name and surname, thesis year, thesis title, method, sample group, sample size and data analysis method titles in the document analysis form.

In collecting the data, firstly, 2000 thesis titles with the keyword “social studies” in the thesis title of the National Thesis Center of the Council of Higher Education (YÖKTEZ) thesis scanning database were examined and 38 theses that were thought to be prepared for students with special needs were entered into the data processing form. Seven titles were determined for the 35 theses obtained. After this process, the data obtained were interpreted in line with the objectives.

In the analysis of the study data, content analysis based on analyzing and coding the data related to the study and interpreting them within the framework of the determined themes was used (Yıldırım & Şimşek, 2016, p.242). In addition, since the number of theses constituting the data set of the study was not sufficient to indicate percentages, percentages were not used when analyzing the data, and the data were shown by giving frequency (f) on the graphs.

3. Findings, Discussion and Results

According to the results of the research, when the theses prepared for students with special needs in the field of social studies education are examined, it is seen that master's theses are almost twice as many as doctoral theses. However, the increase in both levels in recent years gives us a clue that the trend in doctoral dissertations on the subject will increase.

When the theses are analyzed according to the distribution of subjects, it is seen that the most studied subjects are social studies teaching and inclusion education for students with special abilities / giftedness. Avcı Akçalı and Uztemur (2022) also stated in their study that there are a lot of studies on inclusion education and special ability / gifted students in the field of social studies education. Coşkun, Dündar, and Parlak (2014) also emphasized that since the concept of inclusive education is an old concept, it is mainly studied in the field of special education.

When the distribution of theses according to years is examined, it is seen that the number of master's theses between 2000 and 2024 is constantly on the rise, while doctoral theses have shown a significant increase since 2020. Avcı Akçalı, Uztemur (2022) and Yıldız, Melekoğlu, Paftalı (2016) underlined in their studies that the student-centered education approach, which has come to the fore with the constructivist approach since the mid-2000s, has influenced the increase in research on students with special needs.

When analyzed on the basis of the universities where the theses were produced, it is seen that Gazi University (f.6) ranks first. When the methods of the theses are examined, it is seen that qualitative method is preferred first, followed by quantitative method and finally mixed method. When the distribution of the theses according to the sample groups is examined, it is observed that the most studied group in the theses is teachers. It can be said that this situation is due to the fact that teachers' opinions

are generally taken in the theses. When the distribution according to the sample size is examined, it is seen that the researchers mostly created a sample group with a value between 0-50. It can be said that the researchers created a small number of sample groups due to the predominantly qualitative nature of the studies.